

Platforma Partidului Dreptății Social-Economice din Moldova

(Alegeri parlamentare 1998)

Valorile supreme ale fiecărui cetățean și ale oricărui stat democratic în ansamblu sunt:

1. "Toată puterea – Legii". Superioritatea legii, dar nu a funcționarului.
2. Viața omului, drepturile omului, stima față de om.
3. Bunăstarea familiei și a statului.
4. Fiecărui om în vîrstă – o bătrînețe asigurată.
5. Fiecărui copil – un viitor fericit.

Republica noastră se află într-o situație social-politică dificilă. Poporul continuă să rămînă într-o criză social-economică acută. Durerea, necazul, sărăcia, dezamăgirea au afectat aproape toate familiile. Majoritatea populației trăiește în condiții de sărăcie, iar o bună parte - în mizerie totală. Din lipsă de căldură și energie electrică oamenii îngheață în case, mulți se subalimentează, sunt lipsiți de posibilitatea de a se îmbrăca normal. Țipătoare la cer a devenit situația bătrînilor, pedagogilor, medicilor, tineretului, copiilor și a altor pături social vulnerabile.

Mărimea salariilor și pensiilor mai multor categorii de cetățeni ai Moldovei nu corespunde minimumului de existență, stabilit în mod oficial, iar reținerile sistematice la plata pensiilor, salariilor, indemnizațiilor provoacă indignarea maselor și creșterea tensiunii sociale.

Reformarea economiei țării prin distrugere, în scopul repartizării bunurilor poporului în folosul unui cerc redus de oameni și înrăutățirea nivelului de trai a contribuit la creșterea vertiginoasă a criminalității în cele mai negative manifestări ale sale, la corupția organizată în structurile puterii de stat. Organele puterii sunt afectate de virusul mituirii. Sunt multe persoane corupte din rîndurile colaboratorilor judecătoriilor, procuraturii, avocaturii, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Securității Naționale. Corupția și criminalitatea organizată pun în pericol însăși existența Republicii Moldova ca stat independent. Deși a proclamat democrația constituțională, statul a acceptat situația cînd el însuși devine o unealtă în mîinile structurilor criminale.

Odată cu adîncirea crizei social-economice, se distruge baza și se pierd posibilitățile reale de constituire a unei pături medii și stabile de cetățeni, a unei mișcări social-politice centriste în stare să apere interesele poporului în lupta activă cu puterea coruptă de stat.

Scopurile partidului

În mod hotărît și fără teamă să lupte pentru putere, prin orice mijloace și metode prevăzute de Constituția Republicii Moldova și legislația în vigoare, în numele și întru binele omului, participînd activ la alegerile parlamentare și locale și înființînd un Guvern de reformă.

Pentru obținerea scopului propus este necesar:

1. Către 31 decembrie 1998 să fie lichidate toate restanțele la plata salariilor

lucrătorilor din sfera bugetară, "fără a pune în funcțiune mașina de tipar".

2. Să acorde ajutor real celor nevoiași. Ajutorul social se va acorda unor persoane concrete. Pentru a micșora diferența dintre nivelul de trai al celor bogați și celor săraci, e necesar de a adopta "Legea despre protejarea celor mai vulnerabile pături de cetățeni".

3. Să se obțină creșterea industriei naționale, de reînviat satul prin acordarea unor credite avantajoase, în acest scop să fie micșorate tarifele la transportul feroviar, energia electrică și gaze pentru consumatorii industriali.

4. Să se susțină de la centru inițiativele locale. A obliga întreprinderile să achite impozitele la locul de activitate, ca banii din teritorii să nu nimerească în băncile din capitală.

5. Să fie deznăscădată corupția, să se intensifice controlul asupra funcționarilor de stat, care trebuie angajați numai în bază de concurs.

6. Să fie "învățat" statul să trăiască cinstit - conform mijloacelor, să fie redusă componența numerică a ministerelor. Pentru acei care achită impozitele va fi mai ușor să întrețină structurile puterii și ale statului.

7. Să fie informați toți cetățenii, în mod deschis și cinstit, despre activitățile Guvernului și ale Parlamentului.

8. Fiecare cetățean are dreptul să știe ce întreprinde Guvernul ca organ executiv. Guvernul trebuie să asculte în permanență vocea poporului. Nu tot ce întreprinde puterea statală poate sau trebuie să placă.

9. Noi nu vom ceda, nu vom permite să fie induși în eroare oamenii. Sarcinile propuse de partid vor fi îndeplinite. Vor fi apărute interesele tuturor oamenilor. Vom face ordine în țară.

10. Să fie desfășurată o activitate permanentă de iluminare a poporului și o agitație activă întru susținerea programului partidului pentru a obține majoritatea de mandate în Parlament și în organele administrației publice locale.

11. Să nu se admită ca componența Parlamentului și altor organe de stat să fie aleși sau numiți oameni incompetenți, neprofesioniști, departe de necesitățile și grijile poporului. Să fie excluse cazurile alegerii lor după principiul cumătrismului, legăturilor de rudenie, setei de putere, dorinței de a se îmbogăți, folosind în scopuri personale puterea de stat.

12. În mod obligatoriu să se efectueze audiența cetățenilor și să se răspundă la orice plîngere în termenele stabilite de lege.

13. Să se obțină ca conducerea de vîrf a țării și toți funcționarii de stat să muncească pentru popor, în mod cinstit, cu responsabilitate, profesionist. Să se respecte legile și să se debaraseze de acei care ie încalcă.

14. În termene reduse să fie format un sistem echitabil, corect și strict de legi, care ar asigura, în primul rând, inevitabilitatea pedepsei pentru infracțiunile comise.

15. Să se ducă o luptă necruțătoare împotriva criminalității, corupției organizate în organele de putere, cazurile de mituire. De a obține superioritatea asupra criminalilor, de a distruge relațiile dintre colaboratorii corupți din structurile de forță și funcționarii compromiși din alte structuri. Lupta să fie începută de la eșaloanele superioare ale puterii și adusă pînă la cea mai joasă treaptă. Reieșind din situația social-economică creată, partidul propune următorul program de ieșire din criză.

Sarcinile politice

Desfășurarea unei activități intense în scopul adoptării legilor pentru om, și nu împotriva lui. Toată puterea în stat să fie supusă legilor adoptate, în societate trebuie să acționeze superioritatea legii, și nu a funcționarului.

Obținerea majorității de mandate în organele puterii de stat și locale, participarea activă la alegerile parlamentare și locale.

Participarea activă la selectarea cadrelor de conducere în structurile statale, avînd ca scop schimbări calitative.

Pentru obținerea unui număr de mandate în Parlament, să se efectueze lucrul de lămurire în rîndurile populației întru susținerea politicii partidului, orientate spre normalizarea și înflorirea vieții poporului.

Problemele economiei, reformei agrare, lupta cu mizeria și dezvoltarea producției, echitatea socială

În condițiile reformării statului, dezvoltării proprietății private, altor forme de proprietate și trecerii la relațiile de piață, partidul își pune ca scop:

- să fie susținute reformele economice și dezvoltarea proprietății de stat, private, mixte etc.;
- să fie încurajată dezvoltarea businessului privat - în primul rînd de producție, creativ, în spiritul concurenței. Cei care s-au îmbogățit și continuă să se îmbogățească ilegal, înșelînd lumea și prădînd statut, profitînd de putere și de imperfecțiunea legilor în procesul privatizării bunurilor poporului, în mod rușinos exploatează munca oamenilor - să fie opriți și trași la răspundere. Cu aceasta se va ocupa, de comun acord cu organele de drept, serviciul special de stat pentru controlul și verificarea supraveniturilor, legalității privatizării obiectivelor industriale importante și gospodăriilor sătești. Statul urmează să efectueze controale la întreprinderile mari și unele gospodării din complexul agrar. Numai statul este în stare astăzi să oprească declinul economic, ca mai apoi să accelereze dezvoltarea industriei, întreprinderile mari să fie reconstruite în grupuri de întreprinderi mai mici, dar viabile.

Șomerul se simte desconsiderat de stat, respins și marginalizat. În urma restabilirii multor întreprinderi din republică, să fie create cel puțin 150 mii locuri de muncă.

Să se mărească investițiile în dezvoltarea ramurilor cu perspectivă ale industriei. Să se stabilească paritatea prețurilor la mărfurile industriale necesare gospodăriei sătești

(tractoare, combine, carburanți, lubrifianți, utilaje, îngrășăminte etc.).

Concepția reformei agrare și dezvoltării social-economice a satului va presupune dezvoltarea sectorului agrar în baza multiplelor forme de proprietate și organizare a producerii. Rolul de celulă primară în organizarea sistemului de producție îl vor avea gospodăriile țărănești. Până la sfârșitul anului 1998 toate pământurile arabile vor deveni proprietate a țăranilor. Țăranii vor primi sectoare concrete de pământ și acte despre posesia acestora. Astfel va fi înfăptuită o cotitură radicală fi calea reorganizării totale a relațiilor în sectorul agrar. Datele statistice ne vorbesc despre creșterea ponderii producției agricole a proprietarilor în volum total de 10,5% la struguri; 8,5% la floarea-soarelui; 7,4% la cereale; 2,9% la fructe; 2,8% la legume; 1,4% la sfecla de zahăr, iar în ramura vităritului ponderea e și mai mare - din tot volumul producției de lapte și carne, mai mult de jumătate - la ouă de pasăre.

Problema parametrilor optimi ai unităților agricole trebuie să fie unul din pilonii de bază în fundamentarea științifică a organizării sistemului de producție în sectorul agrar. Considerăm că în procesul constituirii gospodăriilor țărănești de dimensiuni optime trebuie să reieșim din următoarele principii de bază:

Este necesar să avem o bază legislativă bugetară pentru sistemul de creditare-finanțare a gospodăriilor colective, altfel ele nu vor rezista concurenței.

Reieșind din faptul că nivelul salarizării în gospodăria țărănească este cu mult mai jos decât în industrie, în scopul evitării conflictelor sociale (greve, tulburări) și minimalizării influenței asupra producției agricole a unor factori ca instabilitatea, migrarea sezonieră a forței de muncă, gospodăria trebuie să fie de tip familial, constând din 2-4 oameni, iar parametrii ei trebuie determinați de posibilitățile acestei familii la utilizarea mașinilor, mecanismelor, tehnologiilor, fără folosirea forței plătite, în primul rând, aceasta ar permite gospodăriei țărănești să se transforme în gospodărie bazată pe muncă, în al doilea rând, să păstreze acel venit minimal posibil, care în caz contrar s-ar folosi pentru retribuirea forței străine de muncă.

Oamenilor de la sate rămași fără lucru să li se dea posibilitate să rămână cu traiul în sat, urmînd să-și îmbunătățească pe parcurs condițiile de trai. Prin aceasta vom exclude strămutarea oamenilor în orașe, vom soluționa problema social-culturală și locativă.

La sate, în mod obligatoriu, se va construi o rețea de drumuri cu carosabil rigid.

Trebuie efectuată ameliorarea pământurilor, soluționată problema aprovizionării și asigurării populației cu apă potabilă, mai ales în sudul Moldovei.

Să fie transferate centrele de producere ale gospodăriilor țărănești (fermele, atelierele, depozitele etc.) în afara localităților, pe porțiuni (masive) mari de pământ ce au pînă la sate drumuri, apeducte, linii de transmisiuni și de energie electrică.

Să fie modernizate localitățile prin construirea sistemelor de canalizare, a drumurilor cu carosabil rigid, rețelelor ingineresti.

Să fie scutite de impozite gospodăriile agricole producătoare, care activează în

condiții nefavorabile.

Să fie create cooperative satești de aprovizionare-comercializare, de prelucrare a producției, de prestare a unor servicii, create bănci de creditare pe acțiuni etc.

Să fie organizate servicii de agronomie, zootehnie, veterinarie. Toată tehnica gospodăriilor agricole va fi concentrată la stațiile de deservire tehnică a gospodăriilor țărănești.

Este necesară asigurarea socială și asigurarea cu pensii.

Este necesar de a deschide urgent o Bancă agricolă de stat pentru acordarea creditelor țăranilor.

În procesul de realizare a reformei agrare va fi creat un sistem integru de reformare a relațiilor de piață, bazat pe reglementarea de către stat a acestor procese ce ar permite desfășurarea acestor reforme lent, pe etape și fără mari dificultăți.

Să fie reconstruite colhozurile în societăți pe acțiuni, gospodării țărănești și asociații, stabilite termene concrete de desfășurare a reformei agrare, să fie create condiții reale pentru cei ce doresc într-adevăr să crească pâine. Cu gospodăria agricolă trebuie să se ocupe acei, care au acest dar de la Dumnezeu.

Locuitorilor de la sate să li se atribuie pe viață, cu drept de moștenire, pământuri cu destinație agricolă, pământul să fie transformat în marfă (obiect de vânzare-cumpărare). Să fie adoptată legea ce ar permite vânzarea pământului cetățenilor străini în scopul construirii întreprinderilor prelucrătoare de produse agricole, instituțiilor de învățământ și medicale.

Să fie egalați în drepturi asupra pământului, în mod obligatoriu și urgent, învățătorii, medicii și alți reprezentanți ai intelectualității de la sate.

Să fie aplicat monopolul statului asupra colectării produselor agricole, de pe pământurile statului.

Să fie obținută creșterea industriei naționale, în acest scop trebuie micșorate tarifele la transportul feroviar, energia electrică și gaze pentru consumatorii industriali. Ritmurile dezvoltării industriei trebuie să fie mai mari decât cele din agricultură. Să fie exclusă dependența totală a economiei și sistemului energetic de un furnizor monopolist.

Să fie schimbată politica de stat de creditare prin acordarea creditelor avantajoase, în primul rând, gospodăriilor agricole, care investesc mijloace în dezvoltarea economiei, mai ales în ramurile de perspectivă. La fel și întreprinderilor de prelucrare a producției agricole. Acordând credite, vom readuce la viață satul.

Să fie asigurată colaborarea efectivă și reciproc avantajoasă cu toți - și cu Estul, și cu Vestul, să se procedeze la abordarea echilibrată, evitând orientarea unilaterală.

Să fie creat un sistem de impozitare, lichidând astfel haosul din legislația fiscală și

vamală în vigoare. Sistemul de impozitare trebuie să fie flexibil, bazat pe abordarea diferențiată, protejind producătorul mic și mijlociu, înlesniri fiscale să fie acordate celor mai neajutorate pături ale populației.

Să fie contramandată fiscalitatea inefficientă - taxa pe valoarea adăugată, care permite multor escroci s-o ocolească.

Să fie introdus un impozit simplu, pe venit, accesibil, real de achitat. Aceasta ar asigura transformarea plăților la buget, ar contracara ascunderea veniturilor și eschivarea de la plata impozitelor.

Pentru încălcarea legislației fiscale se presupune o responsabilitate materială, iar în cazul încălcării repetate răspundere penală.

Documentul de bază, care trebuie prezentat organelor controlului de stat va fi bonul de plată a taxelor de antreprenoriat și declarația despre veniturile persoanelor fizice și juridice. Toți acei care se îmbogățesc prin furturi, escrocherii, amăgeli vor fi aspru pedepsiți.

Avutul, imobilul, hîrțile de valoare ce n-au fost declarate, vor fi confiscate în folosul statului întru susținerea și întreținerea copiilor, tineretului, nevoiașilor și altor categorii socialvulnerabile. Pentru micșorarea prețurilor la mărfurile de larg consum și cele industriale, îmbunătățirea comercializării lor, susținerea producătorului și lichidarea dictaturii în comerț, să fie stabilit un adaos comercial în limită de 10% la mărfurile destinate comercializării în baza rezultatelor comisiei și 30% în cazul cînd organizația comercială plătește în prealabil marfa.

Să fie perfecționată legislația vamală, care ar permite cetățenilor și agenților economici să-și cunoască drepturile și obligațiunile, să fie simplificată procedura de trecere a granițelor de stat, plata taxelor vamale, lichidate premisele ce duc la săvîrșirea infracțiunilor, mituire. Pentru asemenea călcări se prevede privațiune de libertate pe un termen de pînă la 10 ani.

Tuturor pensionarilor, care la momentul depunerilor bănești în casele de economii au împlinit vîrsta de 60 de ani și, respectiv 55 de ani - să li se indexeze depunerile bănești în termen de un an. Să fie la timp achitate pensiile, vinovații de reținerile la plata pensiilor, măcar cu o lună, vor fi deferiți judecății. Termenul de privațiune de libertate e de pînă la 10 ani. Să fie majorate cu 75% salariile învățătorilor, medicilor, bursele studenților, solda polițiștilor, asigurarea lor cu indemnizații pentru copii, cu un salariu stabil, ca ei să poată să stea liber la paza oricărui copil, bătrîn, femeie și să-și îndeplinească cîstit datoria.

Să se acorde ajutor celor care au nevoie de el, adică unor persoane concrete. Pentru a micșora diferența dintre acei bogați și acei săraci, să fie adoptată legea cu privire la protecția celor mai nevoiașe pături ale populației, în cazul neachitării la timp a pensiilor, ele să fie indexate din contul vinovatului.

Să fie aplicat monopolul de stat asupra comercializării băuturilor alcoolice și produselor de tutungerie. Haosul existent facilitează îmbogățirea speculanților, care comercializează mărfurile la un preț exagerat. Din contul acestor mijloace să fie

întoarce depunerile bănești ale cetățenilor.

Statele funcționarilor de stat să fie completate în baza unui concurs. Pentru o țară ca a noastră numărul de ambasade și consulate este prea mare. Dacă vom micșora numărul lor, poporul va răsufla mai ușor.

Să fie acordate credite pe un termen de 25 ani tinerelor familii de la sate pentru construcția caselor proprii, pedagogilor, medicilor și altor specialiști care se întorc în sat după absolvirea instituțiilor de învățământ.

Cetățenilor tineri, care doresc să facă studii în bază de contract, să li se acorde credite (inclusiv pentru locuințe) pe un termen de 20 de ani - 25 mii lei.

În condițiile crizei economice și creșterii mizeriei totale partidul:

1. Va lupta pentru majorarea salariului până la nivelul coșului minim de consum și indexarea anuală a economiilor populație, îndeplinirea necondiționată de către Guvern a obligațiunilor în domeniul înlesnirilor sociale ale pensionarilor, invalizilor, celor cu venituri mici, studenților și elevilor.
2. Va cere Guvernului să stopeze majorarea arbitrară și la infinit a prețurilor la produsele alimentare și serviciile comunale.
3. Va respinge noua reformă de pensionare, ce presupune mărirea cenzului de vîrstă cu 5 ani. Categorie - NU!
4. Va obține adoptarea unei legi de asigurare a asistenței medicale gratuite a invalizilor de muncă și război, invalizilor din copilărie, aprovizionarea lor cu medicamente.
5. Va susține programul guvernamental de introducere pe etape a sistemului de asigurare medico-socială, reformarea sistemului de ocrotire a sănătății întru asigurarea fiecărui cetățean, independent de starea socială și venit, cu deservire medicală calitativă, în fiecare raion să fie deschise câte 1-2 farmacii de stat.
6. Va obține înlesniri pentru pensionari la plata serviciilor comunale, va asigura pensionarii cu produse alimentare la creș de stat prin intermediul magazinelor "Veteran".
7. Pensionarilor, invalizilor, copiilor orfani li se garantează o pensie minimală în mărime de 60-70% din nivelul minimal stabilit de trai. Indemnizațiile de șomaj nu vor fi mai mici decît pensiile minimale, indemnizațiile pentru recalificare - nu mai mici de 80% din salariul minimal.
8. Va elabora un program guvernamental special pentru crearea condițiilor de participare deplină a invalizilor în viața societății.
9. Va fi restabilită activitatea instituțiilor culturale de la sate (cluburile, bibliotecile), la fel va fi organizată funcționarea instituțiilor preșcolare pe întreg parcursul anului. Plata pentru întreținerea copiilor și personalului instituțiilor preșcolare să fie efectuată

de la bugetul de stat.

10. În fiecare raion, oraș va funcționa câte o farmacie de stat pentru asigurarea pensionarilor, invalizilor și păturilor cu venituri mici cu medicamente la preț redus.

11. Să fie planificat și organizat procesul de restabilire a drumurilor dintre centrele raionale și comune. Magistralele republicii și capitalei vor fi construite la nivel european. Va fi reanimată activitatea transportului de stat pe teritoriul raioanelor, acordate înlesniri la transport pentru invalizi, participanții la război și pensionari.

12. Nivelul înalt al șomajului îi impune pe mulți oameni să părăsească locurile natale și să plece în căutarea unor condiții mai bune de viață. Ieșirea din acest impas presupune restabilirea legăturilor economice anterioare, crearea tocurilor de lucru, reanimarea economiei. Numai astfel poate fi protejată social populația, mai ales categoriile social-vulnerabile.

13. Vor fi găsite posibilități de restabilire pe baze noi a programelor sociale de asigurare a studiilor medii și superioare pentru copiii din familiile cu venituri mici, garantarea unui minimum de asistență medicală gratuită, unei pensii minimale și asigurarea coșului minim de consum.

14. În mod obligatoriu va fi soluționată problema reanimării azilurilor existente pentru bătrînii și singuratici și deschiderea altor noi.

15. Va obține organizarea alimentării gratuite în școli a copiilor din familiile cu venituri mici, la fel și transportarea elevilor la școală.

16. În legătură cu situația demografică complicată, creșterea în ultimii ani a morbidității și scăderea natalității, va obține elaborarea de către Guvern a unor măsuri complexe de renaștere a poporului, crearea condițiilor prioritare de viață a tinerilor familii, la fel și protecția socială, materială și juridică a familiilor cu mulți copii, acordarea ajutorului medical gratuit femeilor gravide, reanimarea instituțiilor specializate instructiv-educative de tip sanitar, organizarea odihnei de vară a elevilor și copiilor.

17. Condiție a bunei stări a poporului apare rezolvarea urgentă și în complex a problemelor ecologice. Printre acestea în primul rînd cer a fi rezolvate problemele protecției aerului, lumii animale și vegetale îndeosebi a pădurilor, folosirii raționale a resurselor naturale.

Principiile echității

Prima încercare de realizare a principiului dreptății social-economice în țara noastră a fost privatizarea contra bonuri patrimoniale. Ideea a fost bună: să se întoarcă oamenilor bunurile materiale, care au fost cîndva confiscate și naționalizate de către puterea sovietică, să se restabilească proprietatea privată, să fie dat un impuls economiei de piață. Dar în acest proces nu s-a ținut cont de faptul că multe întreprinderi la acel moment erau rupte de piețele de materie primă și piețele de comercializare a mărfurilor produse. Activitatea lor era dezechilibrată, ele încet se duceau la fund. Schimbarea statutului juridic al acestor întreprinderi a devenit pentru

ele un imbold de prăbușire în prăpastie, în loc să găsească un investitor cu capital, ele au căpătat un sac de bonuri - hîrtii care, de fapt, nu aveau nici o valoare, în acei ani toți se temeau de privatizare contra mijloace bănești, considerînd că bani în țară nu sunt, cei puțin bani curați. Și apoi ne gîndeam că în procesul privatizării contra mijloace bănești întreprinderile industriale și gospodăria satească va fi cumpărată de structuri criminale și businessmeni străini. Pînă la urmă capitalul obținut pe cale ilicită a fost oficial înregistrat, adică legalizat, știm noi prin ce mijloace. Probabil, ar fi fost mai nimerit să desfășurăm privatizarea și contra bonuri patrimoniale, și contra mijloace bănești. Pentru multe întreprinderi acesta ar fi fost un mijloc de atragere a investițiilor. Oricum, principiul echității economice n-a fost realizat. O parte de vină revine statului, fiindcă n-a fost în stare să elaboreze o strategie adecvată de trecere la economia de piață, n-a putut ține sub control procesul privatizării. Privatizarea ilicită a căpătat amploare. Departamentul controlului de stat, creat de Parlament, a depistat un șir de încălcări în procesul transmiterii nelegitime în proprietate privată a întreprinderilor de stat. A fost întocmită chiar și o dare de seamă, dar așa și n-a fost examinată la ședințele Parlamentului, în rezultat, Departamentul controlului de stat a fost lichidat, fără a fi prezentate motive întemeiate. A fost creată Curtea de conturi, drepturile și posibilitățile căreia au fost limitate în comparație cu drepturile și posibilitățile Departamentului controlului de stat. Privatizarea ilicită a continuat, îmbinîndu-se, la rîndu-i, cu furturile banale ale proprietății de stat și eschivarea multor cetățeni de la plata impozitelor.

Trebuie menționat meritul Guvernului Ciubuc: odată cu înscăunarea noului cabinet de miniștri s-a făcut mai multă lumină, multe dări de seamă ale Curții de conturi au fost publicate, dar în perioada activității Departamentului controlului de stat se publicau mai multe materiale despre controalele efectuate. Sunt păstrate în taină actele contoarelor efectuate privind activitatea fostului "Moldenergo", "Moldovagaz", "Căile ferate din Moldova", în aceste structuri criminalitatea a atins proporții amenințătoare. Resursele energetice sunt cumpărate la prețuri exagerate. Firmele private plătesc milioane de dolari, care se pun în circuit pentru ani de zile. Energia, gazele, ce le primește Moldova, nu sunt contorizate. Contoarele de gaz, de exemplu, se află în Ucraina și Transnistria. Acum cînd nu ajung bani pentru procurarea cărbunelui pentru perioada de încălzire, "Moldenergo" acordă colaboratorilor săi credite fără dobîndă, le cumpără și le cadonează apartamente, plătește pentru instruirea în instituțiile private de învățămînt superior a persoanelor ce nu au nimic comun cu concernul. "Căile ferate din Moldova" transferă sute de mii de dolari unei firme de peste hotare pentru procurarea medicamentelor.

Astfel sosesc, cu mare întîrziere, medicamentele - o partidă enormă de preparate cu efect psihotrope, metoda de utilizare a cărora nu este cunoscută specialiștilor din Moldova. Aceste procese criminale din economie conduc la aceea că capitalul inițial destinat activității de antreprenariat nimereste în mîinile unor escroci. Aceasta și este prima încălcare a echității economice. Acumulările inițiale au loc în perioada cînd înfloresc corupția, delapidările avutului obștesc, înșelarea organelor fiscale și altor servicii de control.

Întreprinderile de stat intenționat sunt împinse spre faliment, ca apoi să fie vîndute la licitații. Programul statal de restructurare a industriei s-a dovedit a fi inefficient. Falimentînd, întreprinderile nimeresc în mîinile unor proprietari, iar muncitorii și slujbașii se trezesc în rîndurile șomerilor. În urma falimentărilor nu are loc asanarea,

însănătoșirea și reanimarea obiectivelor industriale. Ele, pur și simplu, sunt închise și distruse.

E posibil oare să faci business în mod cinstit, neavând capital inițial? Puțin probabil. Există un fond de susținere a antreprenoriatului și micului business ce trebuie finanțat de la bugetul de stat. Misiunea Fondului este de a desfășura concursuri ale business-proiectelor și pentru cele mai reușite să acorde credite cu o rată reală a dobânzii în ultimii ani n-a fost transferat de te buget m acest fond nici un ban.

În Moldova astăzi sunt cam tot atâtea bănci comerciale, ele erau în Basarabia de pînă la război. Necătînd la aceasta, este imposibil de a obține un credit pentru a iniția o afacere proprie. Creditele sunt acordate cunoscuților, rudelor acționarilor și funcționarilor băncii, fără gaj, iar antreprenorul cinstit obține cu greu un credit, în micul business problema gajului e și mai complicată. Unica proprietate a majorității cetățenilor este imobilul, însă în 90% din cazuri este imposibil de a amaneta apartamentul ca gaj, deoarece astfel se încalcă drepturile membrilor familiei. Deci omul nu poate iniția o afacere. Nu mai puțin dificil e și înregistrarea unei întreprinderi. Serviciul de înregistrare practic îl forțează pe antreprenor să plătească mită. E bine știut că înregistrarea este prerogativa statului. Cu toate acestea există firme particulare care au fost înregistrate timp de 3 zile. Acei ce doresc să se înregistreze de sine stătător, fac naveta prin instanțe nu mai puțin de 2-3 luni. Numai obținerea confirmării originalității denumirii firmei durează două zile, cu toate că serviciul de înregistrare este computerizat și rezultatul poate fi obținut într-o secundă, nemaivorbind de procedura schimbării certificatelor și licențelor, inventată de către Guvern anul trecut. Aceasta e curată bătaie de joc.

Programul de susținere a antreprenoriatului și micului business, elaborat de Guvern, a rămas numai pe hîrtie. Programul prevedea crearea unor condiții optime pentru antreprenorii începători, adică Guvernul urma să soluționeze problema acordării creditelor, arendei încăperilor de producere la un preț redus, însă nici pe departe nu-i așa. Toate încăperile din oraș, care pot servi drept oficii, aparțin instituțiilor de stat și autorităților municipale. Prețul de arendă și așa e exagerat, dar din lipsă de spațiu disponibil, cetățeanul e pus în situație de a plăti mită. Acum să facem niște calcule simple. Pentru a înregistra o întreprindere e nevoie de cel puțin două luni. Pentru a deschide un cont bancar - încă de o jumătate de lună. Abia după aceasta vă puteți adresa la Primărie cu rugămintea de a vă pune la dispoziție o încăpere pentru lucru, procedura oficială durează două luni. Să admitem că peste 2 luni veți primi un răspuns pozitiv. Dar cel mai interesant este că e imposibil să înregistrezi întreprinderea fără a avea adresă juridică concretă, iar să arendezi o încăpere ai voie numai după înregistrare. E ceva absurd!

Așadar, va trece o jumătate de an pînă veți înregistra întreprinderea, veți obține Codul fiscal, un oficiu, veți instala comunicațiile, între timp situația pe piață se va schimba, business-planul se va învechi, partenerii de afaceri își vor pierde răbdarea, va intra în vigoare noua procedură fiscală și vamală. De aceea mulți ocolesc această cale, preferînd să mituiască pe cineva. Astfel se hrănește o întreagă armată de funcționari.

Anume în familie oamenii simt ce înseamnă inflația, chiar dacă nu cunosc acest cuvînt și simt o ușurare atunci cînd este stopată creșterea prețurilor. Tot familia suferă și în urma pierderii locului de muncă, neachitării la timp a burselor și pensiilor, întîrzierilor

la plata salariului, condițiilor neadecvate de trai și menaj, sporirii criminalității în stradă și samavolniciei funcționarilor.

La prima etapă a reformelor starea dezastruoasă din societate, lăsată drept moștenire, a avut o influență decisivă, două circumstanțe împiedicau desfășurarea unei politici active, menite să susțină familia.

Prima - erau limitate mijloacele statului. De menționat că orice încercare de a ieși din aceste limite se solda cu creșterea bruscă a prețurilor și reducerea bugetului real al familiei, mai ales al păturilor puțin asigurate.

A doua - incapacitatea organelor puterii de stat. Organizarea insuficientă a trecerii banilor de la buget, așa numita utilizare "nu conform scopurilor" (foarte des chiar furtul direct), practica răspîndită de eschivare de la plata impozitelor încă mai tare îngustau hotarele limitelor bugetare.

Primele succese reale în economie în atingerea stabilității financiare permit să se treacă la o politică social-activă. Ofensiva asupra inflației s-a încununat de succes. Acum statul trebuie să înceapă "atacul" asupra nivelului de trai al întregii populații, și nu numai a unor grupuri sociale aparte, ceea ce înseamnă stoparea dezmembrării sociale a societății moldovenești, întărirea statalității moldovenești, perfecțiunea structurilor ei organizaționale ne insuflă optimism, oricît de multe probleme ar sta în fața noastră.

Sistemul standardelor minime de viață

Vor fi aprobate standarde sociale minime de stat și garanții sociale de stat pentru populație în domeniul consumului, ocrotirii sănătății, învățămîntului și culturii. Sistemul standardelor minime de viață conține două nivele:

- minimumul obligatoriu pentru întreg teritoriul Moldovei (sfera responsabilităților autorităților republicane).
- standardele regionale de viață, care sunt mai superioare decît cele republicane (superioritatea se asigură din contul bugetelor locale, surselor extrabugetare etc.

În componența sistemului standardelor minime de trai la nivel republican intră:

- nivelul salarizării muncii;
- nivelul pensiei;
- nivelul achitării indemnizațiilor pentru nevoiași;
- setul serviciilor accesibile și gratuite pentru acei din domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății și cultură.

Ca și mai înainte, la nivel republican, trebuie să fie reglementate indemnizațiile pentru femeile gravide și cele acordate la nașterea copilului, indemnizațiile pentru nevoiași etc.

La nivel local la standardele enumerate se stabilesc adaosuri în conformitate cu particularitățile regiunii. Nomenclatorul și mărimea tuturor felurilor de indemnizații pentru familie este de competența organelor locale.

Separarea competenței în sfera politicii între autoritățile republicane și cele locale

trebuie să se încheie prin semnarea unui acord special între centru și subiectele republicii cu privire la principiile, scopurile și mecanismele politicii sociale.

Finanțarea prioritară și asigurarea materială a standardelor minime de trai, aprobate prin lege, atât la nivel republican cât și la cel local, sunt posibile în cazul respectării în mod obligatoriu a următoarelor condiții:

- aprobarea prin lege, în bugetele de toate nivelele, a cheltuielilor de menținere a sferei social-culturale într-o măsură nu mai mică decât cea de până la 1997, interzicerea sechestrării acestor articole din buget;
- separarea detaliată a obiectivelor de finanțare prin întărirea lor la bugete de diferit nivel;
- în cadrul formării transferelor (curente bugetare din bugetele republicane și cele locale) - utilizarea sistemului standardelor minime de stat în învățământul public, cultură, asistență medicală, reieșind din care se vor determina proporțiile dotărilor pentru subiectele Republicii Moldova.

Este foarte important să obținem încrederea cetățenilor față de stat, în primul rând, să-i ajutăm pe cei mai necăjiți în plan social.

Este necesară adoptarea legii "Cu privire la veterani", "Cu privire la ocrotirea de stat a mamei și copilului", a programului de stat "Copiii Moldovei", "Codul familiei"; indexarea indemnizațiilor pentru familiile cu copii.

Este necesară adoptarea unor asemenea măsuri ca:

- construcția spațiului locativ pentru militarii trecuți în rezervă;
- susținerea refugiaților și migraților temporare;
- dezvoltarea sistemului adaptării sociale a invalizilor;
- asigurarea favorizată a pensionarilor cu medicamente;
- majorarea burselor studenților și rezervarea locurilor de muncă pentru absolvenții instituțiilor de învățământ.

Restabilirea economiei în sudul Moldovei

Reexaminarea Codului fiscal în favoarea producătorilor din sudul Moldovei, care practică diferite forme de proprietate.

Proiectarea și construirea a 4 sonde staționare cu apă potabilă în toate localitățile Moldovei - cea mai arzătoare și dureroasă problemă pentru populația din sudul Moldovei.

Gazificarea deplină, în timp de 4 ani, a tuturor localităților din sudul Moldovei (Cahul, Leova, Hîncești, Basarabeasca, Comrat, Taraclia), în primul rând a școlilor, grădinițelor de copii și spitalelor.

Proiectarea și construirea în sudul Moldovei a instalațiilor de purificare a apei, mai ales la sate.

Restabilirea fertilității solului în sudul Moldovei.

Finalizarea adâncirii și lărgirii lacurilor și râurilor situate în sudul Moldovei.

Construirea Centrului creștin medico-duhovnicesc de reabilitare pentru lecuirea copiilor și adulților, invalizilor și bătrânilor în or. Ciadîr-Lunga.

Acordarea ajutorului financiar de la Bugetul de stat pentru repararea, reconstruirea și construirea în toate satele a spitalelor și policlinicilor satești (Hîncești, Leova, Cantemir, Cahul, Slobozia, Basarabeasca, Taraclia).

Problemele culturii fizice și sportului

Construirea, pînă în anul 2005, a complexului european sportiv și de recuperare a sănătății pentru tineret în capitala Republicii Moldova. Elaborarea, aprobarea și realizarea Programului național de dezvoltare în masă a culturii fizice și sportului.

Orientarea culturii fizice spre dezvoltarea armonioasă a personalității.

Perfecționarea mișcării olimpice în Moldova.

Propagarea în toate școlile și instituțiile preșcolare a modului de viață sănătos, sportiv prin alocări anuale de la bugetul de stat, în special în școlile satești (raioanele Dondușeni, Briceni, Ocnița, Șoldănești, Edineț, Cahul, Comrat).

Asigurarea cu locuri de muncă

Problemele-cheie ale politicii pe piața forței de muncă sunt următoarele: menținerea unui nivel înalt de plasare în câmpul muncii, asigurarea reducerii la maximum a fluctuației cadrelor, înlăturarea cauzelor care împiedică acest proces.

În această direcție trebuie dirijată dezvoltarea sferei serviciului de stat de plasare în câmpul muncii.

Să se elaboreze și să se aprobe hotărîrea Guvernului cu privire la programul de ajutorare a populației la plasarea în câmpul muncii pe anii 1998-2000 și, în special, a femeilor și a tineretului, prin contracte și programe, atît cu organizațiile de stat, ci și cu cele obștești care sunt dispuse să ofere locuri de muncă.

Nivelul maximal admisibil a șomajului va deveni deja din anul viitor cel mai important indicator al planificării bugetare. Politica noastră prevede măsuri menite să stabilească creșterea șomajului în masă, să protejeze drepturile de muncă ale cetățenilor.

Cu ajutorul măsurilor administrative și economice vom stimula interesul întreprinderilor pentru crearea noilor locuri de muncă.

Protecția socială a lucrătorilor, rămași neangajați din cauza falimentului sau restructurării organizației, se va efectua ținînd cont de starea familială a lor, de numărul persoanelor întreținute, inclusiv a copiilor.

Este deosebit de important să fie găsite mecanisme eficiente de stopare a șomajului ascuns. Sînt pe cale de perfectare hotărîrile privind protecția lucrătorilor din

întreprinderile lichidate, dezvoltarea sistemului de asigurare în caz de șomaj, perfecționarea cadrelor și reglementarea litigiilor de muncă.

Punerea în aplicare a modului în care proiectele programelor de stat de dezvoltare social-economică și tehnico-științifică, a căror realizare va influența asupra pieței forței de muncă, vor trece printr-o expertiză obligatorie a serviciului republican al forței de muncă din Moldova.

Vom contribui la sporirea plasării în câmpul muncii prin susținerea businessului mic și mijlociu, prin organizarea angajării temporare, susținerea dezvoltării activității individuale de muncă, a antreprenoriatului de familie și a fermierilor, prin reprofilarea intensivă, inclusiv a celor care sunt pe cale de a fi concediați. Pentru frînarea șomajului considerăm de asemenea că e necesar de:

- a plăti o indemnizație de concediere egală cu mărimea unui salariu mediu trimestrial acelor lucrători care au fost concediați de la întreprinderi, instituții și organizații prin desfacerea contractului de muncă în legătură cu reorganizarea sau lichidarea lor, sau din cauza reducerii personalului;
- a întări în proiectul Codului muncii acele capitole care sunt legate de răspunderea patronului pentru concedierea în masă a lucrătorilor și pentru preîntâmpinarea din timp a organelor serviciului plasării în câmpul muncii și a sindicatelor despre concedierea probabilă;
- a elabora programe speciale de favorizare pe piața forței de muncă, plasarea în câmpul muncii a persoanelor cu posibilități reduse de muncă, acordarea compensațiilor pentru cheltuieli acelor patroni care au oferit locuri de muncă speciale pentru invalizi și pentru munca de instruire a tineretului, introducerea plasării subvenționate în câmpul muncii;
- a consolida garanția plasării în câmpul muncii pentru lucrătorii familiilor care au nevoie de protecție socială sporită (persoane singurate, familiile cu mulți copii, invalizii, pensionarii), pe calea stimulării oferirii pentru astfel de lucrători a locurilor speciale de muncă, asigurarea pregătirii și reprofilării lor personale, alocarea înlesnirilor atât la plata impozitelor, cât și de altă natură pentru acele organizații care beneficiază de munca acestor persoane;
 - a lua măsuri suplimentare în vederea plătirii burselor și indemnizațiilor șomerilor în perioada instruirii și adaptării lor la locul nou de muncă.

Pe lângă toate acestea, noi mai preconizăm și elaborarea măsurilor care să asigure modificarea structurii plasării în câmpul muncii, în primul rând, în favoarea sferei deservirii sociale, a programelor de încurajare a dezvoltării antreprenoriatului mic, de perfecționare și reprofilare a cadrelor, inclusiv a personalului amenințat de concediere, precum și de transferul în ramurile în curs de dezvoltare a personalului de prisos.

Vor fi adoptate programe care să regleze mișcarea forței de muncă.

Noi intenționăm să încurajăm formarea piețelor regionale eficiente de forță de muncă.

La aceasta va contribui un șir de programe orientate spre reglementarea migrației social-economice interne, în primul rând, a programului ce se referă la lucrările din regiunile cu condiții de trai nefavorabile:

- sporirea cotei-părți a mijloacelor Fondului de stat de plasare în câmpul muncii

a populației repartizate operativ pe teritoriul țării, de la 20 până la 30%, pentru acordarea unui ajutor financiar mai substanțial raioanelor aflate într-o situație critică pe piața forței de muncă;

- repartizarea prin concurs a mijloacelor vărsate în fondurile centrale pentru crearea unor noi locuri de muncă în regiunile țării. Aici se va da prioritate teritoriilor cu cel mai înalt nivel de "criză a locurilor de muncă", inclusiv în localitățile unde sunt concentrate "ramurile vechi";

- acordarea unor anumite regiuni a privilegiilor la plata impozitelor pentru susținerea întreprinderilor, recunoscute ca fiind falimentare, și înfăptuirea măsurilor necesare de reprofilare.

În domeniul migrației de muncă internaționale se planifică:

- a contribui la realizarea drepturilor cetățenilor Moldovei pentru exercitarea activității de muncă profesionale peste hotare. Pentru aceasta este necesar de a rezolva un complex de probleme politice, juridice și organizatorice, în primul rând, pentru crearea unui sistem solid de protecție socială a moldovenilor în perioada aflării lor la muncă peste hotare și până la întoarcerea în Moldova;
- a reglementa procesul de atragere în Moldova forței de muncă străine, respectând prioritatea completării locurilor de muncă cu cadre naționale; a introduce sistemul de control imigrațional în vederea curmării migrației în Moldova.

O importanță colosală are dezvoltarea parteneriatului social.

Parteneriatul social este unul din mecanismele principale de obținere a bunei înțelegeri în societate și a compromisului dintre reprezentanții muncitorilor și patronii lor sub egida statului; formularea în comun a deciziilor principale în sfera social-economică și realizarea lor.

Considerăm că prioritățile politicii în domeniul parteneriatului social sunt următoarele:

- perfecționarea mecanismului reglementării colectiv contractuale a relațiilor sociale de muncă și sporirea eficienței parteneriatului social, orientat spre conlucrare și coordonarea intereselor subiecților principali ai economiei de piață: patronul și salariații;

- accelerarea adoptării Codului muncii al Republicii Moldova și a unui șir de alte proiecte legislative care vizează problemele muncii, relațiile de muncă și în care vor fi prevăzute sporirea răspunderii patronilor pentru respectarea legislației muncii, preîntâmpinarea litigiilor de muncă;

- formarea în raioane și orașe a asociațiilor (uniunilor) de patroni care să le reprezinte împuternicirile, să asigure apărarea drepturilor și intereselor întreprinzătorilor și lucrătorilor în sfera relațiilor economice și de muncă, răspunderea deplină pentru obligațiile asumate.

Ne vom strădui plenar pentru ca activitatea părților în cadrul parteneriatului social să se efectueze fără confruntări și să aducă la înțelegeri, astfel încât conflictele iscate să fie rezolvate de către organele de resort.

Va fi intensificat controlul asupra îmbunătățirii condițiilor de muncă și a protecției muncii, asupra respectării acordurilor de muncă individuale și colective, în acest scop planificăm:

- să punem în vigoare mecanismul stimulării economice a protecției muncii care trebuie să-l invite pe întreprinzător să investească mijloace pentru ameliorarea condițiilor de muncă și pentru aceasta să se reducă numărul accidentelor de producție;
- să creăm un sistem de stat de dirijare a protecției muncii în care vor fi determinate clar sarcinile și funcțiile tuturor participanților la asigurarea protecției muncii, sursele și modul de finanțare a ei;
- să trecem la un sistem real de compensare a prejudiciilor suferite de lucrători în urma schilodirii, a bolii profesionale; să trecem la asigurarea socială de stat a lucrătorilor contra accidentelor din producție și contra bolilor profesionale.

Politica veniturilor și reducerea nivelului de diferențiere patrimonială

Politica în domeniul veniturilor populației va fi orientată spre rezolvarea următoarelor obiective principale:

- asigurarea economic fundamentată a creșterii veniturilor provenite din muncă;
- încurajarea creșterii veniturilor pe avere și din activitatea de întreprinzător, crearea mecanismelor economice și de drept care să stimuleze utilizarea acestor venituri la investirea și creditarea programelor de importanță socială, la procurarea hîrtilor de stat de valoare;
- sporirea, pe măsura creșterii prețurilor de consum, a venitului minimal, a salariilor lucrătorilor din ramurile bugetare;
- ridicarea rolului acordurilor tarifare și a contractelor colective în reglarea veniturilor pe sectoarele economiei, pe ramuri și categorii de lucrători.

De proiectat măsuri decisive pentru sporirea veniturilor păturilor puțin asigurate ale populației, precum și pentru apropierea treptată a mărimii salariului minim și a pensiilor de minimul necesar de trai.

Trebuie menționat în mod deosebit necesitatea introducerii ajutorului material, asigurat din contul mijloacelor bugetului de stat. Ajutorul material se va acorda celor care nu au posibilitatea să-și asigure de sine stătător minimumului de trai. Se cer a fi introduse următoarele corectări în metoda socială de calculare a minimumului de trai:

- majorarea cheltuielilor bugetului minimumului de trai pentru procurarea mărfurilor nealimentare de primă necesitate în legătură cu faptul că la cele mai neasigurate pături sociale ale populației au expirat deja termenele normative de uzură a hainelor și a încălțămintei, a celor mai simple și necesare obiecte de folosință îndelungată (televizoare, aparate de radio, frigidere).
- ținînd cont de creșterea devansată a prețurilor la medicamente, a tarifelor pentru serviciile comunale, de introdus modificările respective în structura de cheltuieli a bugetului minim de trai;
- concretizarea diferențierii coșului de consum la minimumul de trai.

Principalul în politica venitului este de a trece la îmbunătățirea consecventă a stării materiale a oamenilor.

La elaborarea politicii în sfera retribuirii muncii vom reieși din principiul că remunerarea muncii și veniturile provenite din muncă sunt componentele de bază ale venitului populației. Aceasta va permite să fie asigurată activitatea de muncă și, prin urmare, bunăstarea cetățenilor și a societății în întregime.

În condițiile relațiilor de piață libertatea formării prețurilor la mărfuri și servicii nu trebuie să constituie niște limitări artificiale a mărimii remunerării muncii, în același timp rămâne în vigoare necesitatea influenței statului asupra concretizării mijloacelor pentru remunerarea muncii la întreprinderi, precum și reglarea salariilor lucrătorilor organizațiilor de orice rang, finanțate de la buget. Politica noastră de retribuire a muncii este orientată spre rezolvarea următoarelor probleme stringente:

- revizuirea la timp a salariului minimal a lucrătorilor din sfera bugetară;
- asigurarea garanțiilor de stat în domeniul retribuirii muncii pe calea elaborării mecanismelor răspunderii patronilor pentru respectarea garanției lor minimale de remunerare a muncii, pentru plățirea la timp a salariilor și stabilirea prin legislație a normelor de compensare conform regimului și condițiilor de muncă;
- menținerea unui raport rezonabil între mărimea salariilor din sfera extrabugetară a economiei și cea din instituțiile bugetare de ocrotire a sănătății, de învățământ, știință, cultură etc. Pe baza indexării salariului tarifar conform unui tabel tarifar unic ținând cont de creșterea prețurilor; neadmiterea plătirii cu întârziere a salariilor lucrătorilor din ramurile finanțate de la buget;
- trecerea la plata minimală cu ora să fie o garanție stabilită prin legislație;
- determinarea valorilor minimale ale retribuirii muncii (completarea nivelului stabilit de către stat), precum și a salariilor, categoriilor, mai ales în procesul tratativelor bilaterale dintre patroni și reprezentanții angajaților;
- coordonarea burselor studențești cu minimumul de trai al categoriei respective de vîrstă pentru majorarea lor substanțială și neadmiterea scăderii reale acestui minimum;
- înlăturarea diferențierii neîntemeiate în stabilirea măririi salariilor pe ramuri și categorii de lucrători pe baza înțelegerii între reprezentanții puterii executive, societăților patronilor și sindicatelor.

Ne îngrijorează diferențierea nivelului de trai al populației Moldovei, care este un factor al destabilizării sociale. Noi intenționăm să ne orientăm eforturile spre depășirea decalajului mare și nejustificat existent în nivelul veniturilor, în primul rînd pe seama diferențierii taxei impozitului pe venit și a impozitului pe averea personală.

Restabilirea economiei populației

Dacă PDSEM va obține majoritatea voturilor în alegerile parlamentare, el își asumă obligația de a garanta restabilirea și integritatea depunerilor bănești ale populației din surse financiare reale. Restabilirea acestora nu trebuie să se facă pe seama emisiei, în caz contrar această inițiativă va eșua. De aceea datoria respectivă a statului trebuie să fie restituită prin întocmirea unor obligații ale împrumutului de stat, cu un grafic de amortizare calculat pe o anumită perspectivă: introducerea monopolului de stat asupra, vînzării tutunului, a producției vinicole și a băuturilor nealcoolice. Mecanismul accelerat de restabilire a economiilor va fi prevăzut pentru persoanele de așa-numita prima și a doua vîrstă de pensie, precum și pentru alte categorii de cetățeni deosebit de nefavorizate.

Începînd cu anul 1998, în bugetul de stat vor fi prevăzute anual alocații considerabile pentru realizarea programului de compensare a depunerilor.

Vor fi rezolvate problemele legate de termenele, condițiile transferării compensațiilor persoanelor care au dreptul la compensație, precum și problemele procedurii

transferării economiilor cu garanție, a emisiilor hârtiilor de stat de valoare cu destinație specială, posibilității folosirii lor în calitate de mijloc de plată în condiții excepționale, mecanismul deservirii împrumutului de stat intern. O cauză comună a statului și a societății trebuie să devină protejarea depunerilor, care au avut de suferit de pe urma activității necinstite sau criminale a companiilor financiare și a băncilor.

Pentru compensarea pierderilor pricinuite cetățenilor va fi creat un fond special de stat. Se presupune a fi utilizată o parte din venituri provenite din privatizare, precum și din averea sechestrată sau confiscată în legătură cu infracțiunile comise pe piața financiară.

Statul va încuraja emisia hârtiilor de valoare municipale și particulare, proiectele de investiții și inovații în cazurile când o parte din veniturile obținute prin realizarea lor va fi destinată pentru necesitățile deponenților.

Vor fi înăsprite sancțiunile referitoare la persoanele juridice care lucrează cu mijloacele bănești ale populației fără licență respectivă. Activitatea lor va fi sistată, iar proprietarii și conducătorii companiilor care au încălcat legislația Moldovei vor fi trași la răspundere penală.

Se vor extinde drepturile organizațiilor obștești ale deponenților în sfera controlului asupra activității de antreprenariat a companiilor financiare.

Va fi pregătit un proiect de lege despre folosirea, dirijarea și realizarea pentru nevoile deponentului a averii sechestrate sau confiscate în urma infracțiunilor comise pe piața financiară.

Vom introduce sistemul de asigurare a cetățenilor-deponenți în băncile comerciale.

Pensiile și indemnizațiile sociale

În concepția noastră protecția socială eficientă înseamnă o ameliorare radicală a sistemului de subvenționare socială acordată sub formă de asistență socială și ajutor social.

Politica referitoare la ajutorul social se va înfăptui pe baza creării unui sistem cu două-trei niveluri, în cadrul căruia, la nivel republican, se va acorda o deosebită atenție perfecționării legislației și a mecanismelor de asigurare a garanțiilor de stat în domeniul subvențiilor sociale diferitelor categorii ale populației.

Noi credem că e necesară o perfecționare a legislației actuale despre pensii și că trebuie creat un sistem de nădejde al asistenței sociale a cetățenilor luând în considerație aportul lor de muncă și schimbarea costului vieții.

Sistemul de pensii de trei niveluri va include:

- pensia de bază care se plătește tuturor celor care nu au stagiul de muncă suficient de asigurare pentru primirea pensiei de asigurare pentru muncă;
- pensia pentru muncă (de asigurare), care corespunde stagiului total de muncă și mărimii cotizațiilor vărsate în fondul pensiilor de către fiecare persoană concretă;
- pensia care nu este acordată de stat: această categorie de pensii, dezvoltându-se

treptat și lărgindu-și sfera de includere din contul atragerii unor noi și noi grupuri profesionale, este în stare să îmbunătățească substanțial asigurarea cu pensii, în acest caz dezvoltarea sistemelor de pensii neplătite de stat trebuie să se înfăptuiască sub controlul statului și să se stimuleze prin privilegii la impozitare.

În domeniul asigurării cu pensii privilegiile vor fi următoarele:

- apropierea mărimii pensiei minimale de minimumul de trai al pensionarului, cu egalarea lor ulterioară;
- elaborarea unui mecanism eficient de actualizare a salariilor pentru calcularea și recalcularea pensiei, mecanism care ar permite evaluarea mai obiectivă a aportului de muncă al fiecărui lucrător;
- continuarea realizării măsurilor de majorare a pensiilor cu luarea în considerare a prețurilor de consum și a salariului mediu cu ajutorul indexărilor periodice a plăților de compensare;
- trecerea treptată la formarea sistemului de asigurare cu pensii pe baza unei realizări mai ample a principiilor asigurării sociale, introducerea mecanismului de evidență individuală a aportului de muncă al persoanelor care muncesc, ceea ce ar stimula interesul părții active a populației față de "cîștigarea" pensiei;
- încurajarea dezvoltării fondurilor nestatale în scopul plății pensiilor suplimentare din contul mijloacelor patronilor și ale lucrătorilor.

Politica tineretului

Tineretul nostru s-a format în anii unor mari schimbări, în ochii tinerilor țara se aseamănă cu o casă în care se face reparație capitală. Sistemul lor de valori s-a format într-o lume inundată de eclectica atavismelor socialiste, de vîrtejurile "perestroikăi", de stihia pieței, de nerespectarea frecventă a legilor, de lipsa protecției sociale și de cultul violenței și cruzimii din filmele demonstrate pe marele și pe micul ecran. Cînd societatea este bolnavă, cel mai mult suferă membrii ei cei mai sensibili: copiii și tineretul.

Noi, generația mai în vîrstă, am văzut multe în viața noastră și înțelegem clar că ne-am pomenit într-o perioadă de tranziție. Pe cînd tineretul care nu cunoaște decît "perestroika" și reformele, crede uneori că așa va fi întruna și, instinctiv, se acomodează la condițiile actuale de supraviețuire.

Statul socialist ca familie patriarhală considera că tinerii nu pot avea probleme deosebite, care ar merita atenția statului. Noi socotim că e necesară crearea unor servicii sociale pentru tineret, de tip diferit: centre de consultare psiho-pedagogică pe lîngă bursele muncii pentru tineret; centre de pregătire și reprofilare a cadrelor, serviciul de ajutorare a tinerelor familii; aziluri și hoteluri speciale pentru adolescenți; centre de consultare juridică și de lucru cu infractorii minori; centre de instruire sexuală, de conservare a sănătății reproductive și de profilaxie a maladiei SIDA.

Politica de stat a tineretului prevăzută pentru realizare presupune o elaborare complexă a problemelor solicitării fizice, creatoare și emoționale a tinerilor moldoveni, a încadrării lor absolute în contextul vieții sociale.

Tineretul are un instinct sigur de aspirație la libertate. El a susținut reforma și, ca urmare, a început a fi prețuit conform capacităților proprii, cunoștințelor și energiei, și

nu după relațiile și starea pe care le au părinții, cum era, de fapt, în socialism. Conducătorii organelor puterii centrale și de pe teren au "întinerit", jurnalismul tânăr și-a luat avânt și a adus în societate o nouă viziune, în noul val de întreprinzători tineretului constituie majoritatea. Trebuie să devină mai tânăr și corpul de deputați.

Continuînd să făurim o Moldovă bogată și puternică, noi vom spori susținerea tineretului și vom mări rolul lui în înfăptuirea reformelor în toate sferele vieții. Țara are nevoie de o nouă generație de oameni politici și de conducători, de oameni de artă și de știință, de întreprinzători și de fermieri, de muncitori în toate sferele, de cetățeni tineri, activi care să împărtășească idealurile societății civile și ale statului bazat pe drept. Viitorul este în mâinile tinerilor și noi promitem:

- să asigurăm elaborarea și adoptarea legii despre tineret, orientată spre compensarea neajunsurilor statutului social al tinerei generații, crearea mecanismelor juridice care le-ar permite tinerilor și tinerelor să-și realizeze drepturile de cetățeni consfințite prin Constituția Moldovei. Maricica Livițchi a vorbit de mai multe ori în Parlament despre necesitatea creării unei comisii speciale pentru problemele tineretului;
- să garantăm angajarea în câmpul muncii a tineretului. Ajutorul de stat va fi orientat spre menținerea activității de muncă a tineretului, spre susținerea antreprenoriatului mic și mijlociu, a altor inițiative ale tineretului, importante pentru societate și care contribuie la crearea noilor locuri de muncă. O deosebită atenție trebuie să se acorde participării la elaborarea programelor pentru tineret și a finanțării lor de către organele puterii locale;
- să asigurăm accesibilitatea învățămîntului mediu și superior: să continuăm reforma în învățămînt. Fiecărui tânăr i se va garanta instruirea generală calitativă, care să corespundă capacităților și doleanțelor lui. Fără acest lucru este de neconceput azi pășirea în viața de sine stătătoare;
- să creăm servicii care să contribuie la orientarea profesională eficientă;
- să punem la punct sistemul de impozitare privilegiată, de creditare, de împrumuturi returnabile și a altor stimulente economice, care asigură punerea pe picioare a tinerei familii, procurarea locuinței și rezolvarea altor probleme din viața tineretului;
- să susținem activitatea obștească ce exprimă interesele tineretului și coincide cu scopurile politicii de stat. Aceasta înseamnă susținerea structurilor nestatale care își asumă o parte din grija pentru tineret;
- să susținem inițiativele tinerilor în toate sferele de activitate, inclusiv cea politică, unde posibilitatea autoafirmării tineretului este pînă în prezent destul de limitată. Să aducem tineretul în Parlament prin listele partidului nostru. Cînd la cîrma statului vor fi mai multe femei instruite, culte și deștepte, aceste probleme, ca într-o familie, se vor rezolva repede și cu înțelepciune;
- să dezvoltăm sistemul de stat de susținere a tinerelor talente. Noi trebuie să ne străduim ca cei care sunt în stare să aducă un aport unic în știința națională, în cultură și artă, în politică, jurnalistică și în sport să dispună de tot ce e necesar pentru a-și dezvolta capacitățile.

Interesele tineretului sunt deja concretizate la înfăptuirea reformei militare. Militarii în termen încorporați vor pleca la îndeplinirea sarcinilor de aplanare a conflictelor armate și la război exclusiv de bunăvoie (prin contract), iar din primăvara anului 2000 Forțele Armate ale Moldovei vor trece la completarea contingentului de soldați și de sergenți în baza primirii benevole a cetățenilor în serviciul militar prin contract,

anulându-se încorporarea obligatorie,

Politica locativă

Piatra de încercare a creării unei familii sănătoase este elaborarea unui sistem de construcție de locuințe accesibil pentru majoritatea cetățenilor Moldovei. Cu toate că locuința este deocamdată o problemă chiar și pentru păturile asigurate ale populației, extinderea construcției de locuințe va permite rezolvarea acestei probleme pentru fiecare cetățean.

A început să funcționeze piața de locuințe.

Sursa principală de finanțare a construcției de locuințe au devenit mijloacele extrabugetare, împreună cu diferite forme de susținere de stat.

S-a purces la trecerea pe etape la sistemul nou de plată a chiriei și a serviciilor comunale. Se vor reduce tarifele pentru veterani și pensionari. Va crește ponderea locuințelor cu puține etaje.

A fost rezolvată pe bază de drept problema transmiterii sau vânzării către cetățeni a terenurilor pentru construcția individuală de locuințe.

Va fi înviorată construcția de locuințe, a fi creată baza pentru ridicarea economiei în întregime.

Considerăm ca fiind necesară înfăptuirea trecerii pe etape a sferei locative în regimul funcționării fără pierderi, fiind păstrate totodată dotațiile de stat pentru locuințe și pentru serviciile comunale pentru cetățenii cu venituri mici.

Propunem să formăm fonduri raionale sătești pentru dezvoltare a construcției de locuințe, ale căror mijloace trebuie repartizate la construcția de locuințe, a clădirilor cu menire socială, la dezvoltarea bazei de producție a construcției de case, asigurarea șantierelor raionale cu obiecte ale infrastructurii ingineresti – de transport; pentru plata compensațiilor (subsidiilor) păturilor sărace și altor grupe de cetățeni vederea achitării construcției, procurării întreținerii locuinței.

Inițiativele legislative primordiale ale Partidului

1. Pentru reducerea posibilităților apariției încordării sociale în stat partidul va căuta să obțină ca cele mai importante probleme, care vizează interesele poporului, să fie supuse referendumului. Să fie și prin scrutin electoral reprezentanții Republicii Moldova în Parlamentul Europei, precum și Președintele judecătoriei economice și Procurorul general al Republicii.

2. Vor fi obligați să participe la alegeri toți cetățenii republicii, în acest scop în buletine va fi inclus punctul “nu votez pentru nimeni”. Aceasta va preveni falsificarea. Datoria de cetățean a fiecăruia este de a-și exprima părerea, oricare ar fi ea.

3. Din legea "Cu privire la alegerile Președintelui republicii" să fie exclus punctul care admite colectarea prealabilă a datelor din buletinele de identitate ale alegătorilor.

4. Este necesar de contribuit la adoptarea urgentă în Parlament a următoarelor legi de importanță vitală:

- cu privire la acționari;
- cu privire la proprietatea privată;
- cu privire la proprietatea de încredere,
- cu privire la grupurile industrial-financiare;
- cu privire la asigurarea intangibilității depunerilor cetățenilor în băncile comerciale.

5. A contribui la introducerea corectărilor în mecanismul perceperii datoriilor pe impozite, a colectărilor și altor plăți la buget și în fondul extrabugetar, ca și în mecanismul repatrierii încasării de expertiză, în interesul păstrării potențialului de producție al Republicii Moldova și al apărării drepturilor patrimoniale ale proprietarilor mijloacelor de producție.

6. A contribui la transmiterea terenurilor de pământ - gratuit sau la un preț moderat - în proprietatea societăților pe acțiuni și altor întreprinderi privatizate.

7. Pentru furt și încercarea de a sustrage portmoneul cu bani, indiferent de sumă, infractorul trebuie amendat și purtat pe strada centrală a orașului cu inscripția atârnată de gît "eu sunt hoț".

8. Să fie asigurată inviolabilitatea domiciliului, astfel încît după ora 11.00 seara nici un străin să nu poată pătrunde la scara blocului locativ.

9. De introdus închisoarea pe viață pentru crime grave și deosebit de grave, pentru atentarea la viața bătrînilor, a copiilor, precum și pentru violarea minorilor.

10. De mărit amenzile pentru încălcarea regulilor de circulație rutiera. De încasat amenzi pînă la 1 mie lei de la conducătorii auto care se află la volan în stare de ebrietate și pînă la 1 mie lei de la șoferul automobilului care declanșează faza mare și nu-l respectă pe colegul său, tot șofer, care se deplasează în întîmpinarea sa. Pentru strivirea unui animal (cîine, pisică) să se plătească o amendă de la 50 pînă la 500 lei, cu tragerea la răspundere morală.

Conform Constituției, statul nostru este neutru. Tinerii noștri își pot face serviciul militar în rîndurile MAI și MST. Ministerul Apărării care duce o existență jalnică trebuie desființat. Pînă în anul 2001, în trupele de carabinieri și în cele de grăniceri să se treacă la serviciul militar prin contract. Astfel se va pune capăt și fenomenului "dedovșina" și groazei părinților de a-și da fiii în armată. Este necesar de redus pînă la limite rezonabile contingentul trupelor de carabinieri.

Printr-o decizie specială a Guvernului Republicii Moldova să fie prevăzute măsuri pentru protecția socială a militarilor demobilizați care au făcut armata prin contract, asigurîndu-i cu o pensie mare și cu spațiu locativ (fără a sta la rînd).

Lichidarea Ministerului Apărării va crea condiții favorabile pentru forțarea evacuării armatei a 14-a de pe teritoriul republicii și pentru desființarea unităților militare din Transnistria.

11. A include în art.3 din Constituție un punct suplimentar cu următorul conținut: "Teritoriul Republicii Moldova nu se înstrăinează. Moldova niciodată nu va adera la vreun bloc militar".

12. A obține interzicerea organizațiilor politice care au ca scop subminarea suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova.

13. A efectua redistribuirea împuternicirilor în favoarea organelor locale de administrație publică care asigură o bază financiară suficientă pentru rezolvarea pe teritoriul său a întregului complex de probleme sociale și economice. A impune întreprinderile să plătească impozitele la locul activității lor pentru ca banii din orașe și raioane să nu se verse în băncile capitalei.

14. A contribui la conlucrarea reciproc avantajoasă cu partidele principale pe arena mondială, ducînd o politică externă care să asigure pacea și buna înțelegere în societate.

15. Clădirea cartierului general al Ministerului Apărării să fie transmisă Centrului de reabilitare pentru veteranii războaielor și conflictelor armate.

16. Toate drumurile republicii, comunicațiile subterane ale capitalei, grădina zoologică vor fi aduse la un nivel european.

17. În orașele mari ale republicii vor fi create Dysneylanduri.

18. Avocatul, procurorul, martorul, inculpatul și pătimitul în sala de judecată vor pune jurămint cu mîna pe Biblie.

19. A asigura copiii din familiile nevoiașe cu mîncare caldă la școală și scutirea totală de orice plăți oficiale și neoficiale.

20. A introduce în programa școlară studierea obligatorie a religiei.

21. A reduce un anumit număr de instituții inutile de învățămînt și a deschide alte cîteva noi în care predarea se va efectua numai în limbile engleză, franceză și germană; este rațional să se deschidă la Chișinău un centru internațional de șah pentru copii și tineret în numele lui Chirsan Iliumjinov; în Ciadîr-Lunga – o universitate găgăuză cu numele lui Demirel. În toate instituțiile de învățămînt superior să fie deschise grupe rusești paralel cu cele românești.

22. Bisericile nu trebuie să fie "separate de stat", el, statul nu poate sta în afara restaurării lăcașelor de cult devenite ruină. Restabilirea lor este nu numai grija unor mecenați și a slujitorilor altarului, iar dreptul la credință, desigur, se va păstra. Statul trebuie să-și asume întreținerea preoților.

23. Se va introduce cetățenia dublă cu România, Rusia, Ucraina, Israel, SUA. Fie ca foștii noștri pămînteni să nu întâlnească piedici atunci cînd vor să-și ajute mica lor patrie.

24. Este rațional de a lichida toate casele de copii, creînd astfel de condiții încît chiar cel mai sărac om să nu-și dea copilul în instituții de acest fel.

25. Trebuie de deschis noi aziluri pentru bătrîni, pensionari, persoane singuratice.

26. În aeroporturi copiii bolnavi (la fel și persoanele mature bolnave și bătrîni) trebuie întîlniți cu cărucioare pentru invalizi la scara avionului.

27. A introduce sistemul de “autobuze școlare” pentru transportarea copiilor la școală.

28. Dacă va fi realizat un complex de mai multe măsuri, banii în buget vor veni. Atunci statul va putea să facă față obligațiilor sale directe privind protecția socială a cetățenilor, dezvoltarea științei, a învățămîntului și culturii.

29. A adopta pe cale legislativă Programul de activitate cu privire la ocrotirea mediului natural și social.

Vor fi rezolvate problemele familiilor cu mulți copii, în acest scop:

- a asigura asistența medicală gratuită pentru copii și femeile gravide;
- a organiza instituții de instruire și educație speciale de tip sanatorial;
- a aloca compensații bănești lunare pensionarilor pentru procurarea cărbunilor, lemnului și pentru achitarea energiei electrice.

Dacă partidul nostru va putea obține majoritatea în Parlament, atunci una din primele lui sarcini va fi redeschiderea în toate raioanele a taberelor de vară pentru copii, care vor funcționa din contul bugetului de stat și astfel fiecare copil șef va putea odihni în vacanță.

A deschide și a redeschide în mod obligatoriu în fiecare sat și centru raional băile publice, precum și în capitală – a redeschide 3 băi.

În mod obligatoriu a cumpăra din contul statului 2002 mașini pentru salvarea de urgență din sate și orașe.

Aceasta va fi o lege primordială a partidului.

92% de cetățeni consideră că criminalitatea și corupția ne-au adus pe malul prăpăstiei și că trebuie luate măsuri urgente și eficiente, care, iată de 6 ani, așa și nu mai apar. Pînă cînd să mai răbdăm?

Societatea este alarmată de acest lucru și cere măsuri pentru protecția socială și juridică. Dar părerea poporului este ignorată.

Și doar Lincoln, încă pe timpul său, preîntîmpina că n-ai voie să nu ți-i cont opinia publică, deoarece “tot ceea ce susținut de opinia publică are succesul garantat”.

Potrivit evaluărilor noastre și ale opiniei publice, alegătorul nostru potențial face parte din diferite pături sociale, în primul rînd, aceasta-i populația activă a republicii, care este vital interesată în stabilizarea situației economice și protecția socială sigură, în garantarea drepturilor de bază ale cetățenilor la muncă și lichidarea șomajului rușinos,

în dreptul la învățământul gratuit, la asistența medicală gratuită. Toate acestea noi deja le-am avut. Trebuie să le restabilim!

Adresare către intelectuali, care în toți anii acestea au rămas în afara zarvei politice, intelectuali, care au muncit din greu și cinstit pentru binele poporului, împărțind cu el toate greutățile existenței din ce în ce mai anevoioase.

Ne adresăm către profesori, inclusiv către cei de la sate, care au continuat să-i învețe pe copiii noștri în școlile înghețate.

Ne adresăm către medici, care, în condițiile deficitului continuu de medicamente, fac tot posibilul pentru a menține măcar cât de cât sănătatea poporului nostru.

Ne adresăm către ingineri, către întreg contingentul tehnico-ingineresc, care au rămas să lucreze în producție și în care se opun din toate puterile, destrugerii potențialului nostru industrial.

Ne adresăm către savanți, către colaboratorii instituțiilor de cercetării științifice și proiectări care, în pofida reducerii drastice a alocațiilor, continuă să susțină potențialul nostru științific.

Ne adresăm către lucrătorii bibliotecilor, cluburilor, muzeelor, care, cu un salariu mizerabil, suportând lipsuri nemaipomenite, n-au lăsat să se piardă cultura noastră.

Dumneavoastră sunteți zeci și sute de mii. În zilele următoare vi se oferă o șansă unică: să deveniți o adevărată forță, îndeplinindu-vă rolul social adevărat de iluminator al poporului.

Noi, Partidul Dreptății Social-Economice din Moldova, niciodată nu ne-am ascuns intențiile de colegii noștri din legislativ și executiv. Cunoscând planurile noastre, opoziția actuală și adepții ei – “apărătorii intereselor poporului”, precum și deputați de așa-zisă “orientare democratică” au desfășurat împotriva noastră o campanie de denigrare și discreditare, fără a se opri nici chiar în fața minciunii sfruntate. Ei toți, aflându-se 4 ani la putere, azi doresc un singur lucru: să scape de răspundere.

E timpul să se pună capăt fărădelegilor și să se facă ordine în casa noastră comună - Moldova independentă! Dar vom ajunge la aceasta numai pornind din vârful piramidei!

În calitate de candidați în deputați pe listele Partidului Dreptății Social-Economice din Moldova ne adresăm alegătorilor cu apelul de a participa la alegerile din 22 martie 1998.

Dragi concetățeni, noi contăm pe susținerea Dumneavoastră. Toți cetățenii onești sunt interesați în stabilirea ordinii și în triumful legii. Aceasta este chezașia unui viitor normal și stabil pentru Dumneavoastră și copiii Dumneavoastră.

Să-i întoarcem poporului tot ce i s-a furat în ultimii ani! Nimeni din cei vinovați nu va scăpa de răspundere!

Strugurele este simbolul legalității și ordinii!

Votați pentru strugure!

P.S. În ultimul timp s-a constatat un șir de cazuri când oponentii și concurenții noștri “împrumută” prevederile din Programul nostru. Noi suntem convinși că alegătorii își vor da seama cine a proclamat aceste teze în Program. Credem în perspicacitatea Dumneavoastră!

/Moldova Suverană, Nr. 55-56, 18.02.98/